

Дејан Милутиновић. **ПОЕТИКА ДЕТЕКТИВИКЕ**. Рецензија.

Студија др Дејана Милутиновића *Поетика детективике* има 572 стране (пдф), од тога 24 стране извора и литературе. Студија се састоји од увода и три велике целине које обухватају више поглавља. У првој целини приступа се дефинисању текстова који су предмет студије. Аутор је дефиниције из обимне литературе о детективским жанровима систематизовао и класификовао их као синтаксичке, семантичке и прагматичке. Ту су обухваћени најзначајнији приступи, нарочито на англофоном и руском подручју, где је о детективици доста писано (структурализам, митолошка анализа, психоаналитички приступи итд, све до најновијих студија попут родних). Овакво груписање дефиниције оставило је довољно прегледним и њихову дијахронијску појаву, тако да се може пратити и историјат критике детективике. Такође, преглед је организован тако да су наглашене кључне теме у анализама: композиција, морал, психологија, загонетка итд. Тај део који је посвећен историји истраживања превазилази пуки увод у дисциплину већ својим обимом (130 страна) и организацијом, тако да се може посматрати и као засебна студија. Посебно треба истаћи преглед истраживања у српској и бившој југословенској књижевној критици (Глушчевић, Мандић, Павличић, Жмегач), као област која није досад добила пун критички осврт.

У другом делу Милутиновић даје историју саме детективике. Након што у уводном исказу помене два приступа – онај који детективику сматра појавом модерног доба и онај који сматра да се њена историјска поетика може пратити још од премодерних књижевних појава – он се опредељује за овај други. Аутор прати теме фолклорних прозних жанрова, старе кинеске књижевности, блискоисточне, средњовековне, све до 18.в. При том он не прихвата некритички сваку тврдњу из литературе да је неки мотив сведочанство или извор позније „класичне“ детективике, већ неке од тих тврдњи одбацује након анализе, показујући зашто се

не могу сматрати таквима, а неке убраја у генеалошки след аргумендујући које их особине ту укључују. Овај део биће од користи и читаоцу који није заинтересован само за питање детективских жанрова, већ и за далеко шири (културни и поетички) круг текстова. Ослањајући се на Мелетинског, Милутиновић показује протоформе из којих се родио познији детективски роман и приповетка. Након тога следи разматрање класичне детективике кроз неколико великих целина одређених хронолошки, тематски и географско-језички: детективика 19. века (По, Габорио, Е.К.Грин, популарна књижевност у САД и Русији, чак и Чехов); класична школа (Конан Дојл, Честертон, А. Кристи); америчка «тврда школа» (Хемет, Чендлер); спој класичне и «тврде школе» назван «полицијска процедура или детективика нарави» (Сименон); метафизичка тенденција (Борхес), те последњи део одређен као метадетективика који обухвата хетерогене појаве, од Пола Остера до Бориса Акуњина, везан за модалитете постмодернизма, улазак популарног жанра у високу књижевност и комерцијализацију постмодернизма. Завршно поглавље, мада названо «уместо закључка», даје сумарно дефинисање централног појма монографије.

Милутиновићева студија узела је тему која на овај начин и у овом обиму није обрађивана у националној теорији књижевности. Неке монографске публикације објављене у некадашњој Југославији настале су у хрватској средини, а и од њих је прошло неколико деценија; код нас се углавном радило о прилозима З. Глушчевића. Тема се дотиче и односа популарне и елитне књижевности (разлику међу њима аутор, у складу с новијим струјањима, релативизује), питања историјске поетике и општијих проблема наратологије, тако да ово није монографија само о једном популарном облику који је омеђен хронолошки или оквирима једне једног језика или периода. У том смислу је изабрана тема од важности.

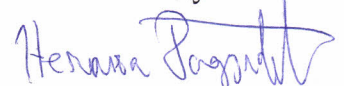
Закључци студије засновани су на великом броју извора – треба се само

сетити броја књига Агате Кристи или Сименона - као и на обимној литератури на енглеском, руском и француском. Треба истаћи да Милутиновић користи класичне студије које код нас још нису стекле довољну рецепцију (Фоска, Боало, Нарсежак, Кајоа, Китинг), као и да је у току са најсавременијим истраживањима. И кад је о изворима реч, укључени су аутори који улазе у канон детективике, од којих многи код нас остају познати на нивоу заступљености у антологијама (Дороти Ли Сејерс).

Монографија садржи два нивоа, један историјскопоетички и други теоријски, умногоме ослоњен на савремену наратологију. Нови закључци које аутор нуди на оба плана дотичу се не само детективике као централне теме, већ и ширих питања дефинисања «жанровске књижевности», њеног односа према високој култури, нарочито након постмодернизма, као и питања «једноставних облика» као предформе савремених облика прозе.

Имајући у виду избор саме теме, опсег извора и литературе, методологију, као и нове анализе и идеје, можемо рећи да монографија др Дејана Милутиновића **Поетика детективике** представља добродошлу новину чије објављивање треба подржати.

др Немања Радуловић

редовни професор

Катедра за српску књижевност са
јужнословенским књижевностима

Филолошки факултет Универзитета у Београду